

OPERACIÓ ULTRAZONA

Xavier Padullés

Al Festival EntreCultures la secció «Operació Ultrazona» va voler reflectir, tant com fos possible, el fenomen del teatre emergent de Barcelona dels darrers anys, i que està donant lloc a l'aparició d'un gran nombre de sales independents de petit format, les quals actuen al marge dels teatres oficials, comercials i de les sales alternatives, constituint un quart circuit de sales de teatre.

Quatre van ser les propostes escèniques presentades a Tortosa, més una taula rodona. El dissabte 19 de novembre va actuar la Companyia Mer d'Espai Mer que ens va oferir *Desonkumba con la muerte en los tacones*, un espectacle molt interessant que va saber entroncar, entre altres elements, amb l'avantguarda històrica europea en plantejar un muntatge antiaristotèlic en què el pes va recaure sobre el treball de gest i de veu de la protagonista, Empar Rosselló. L'actriu ballarina va saber crear un bonic joc cromàtic, en què la veu anava des de la poesia fonètica dadaïsta fins als cants de cultures orientals com la sufí; tot un recital ben acoblat de tipus tel·lúric, en què la paradoxa humorística, al millor estil surrealista, hi tenia molta cabuda. En aquest espectacle, el gest, o més aviat una dansa minimalista, hi va tenir un rol igual d'important. La protagonista va interactuar en tot moment amb el seu *partenaire* escènic, Quim Solé, el qual, a més d'oferir-nos boniques melodies musicals, va jugar amb la guitarra donant-li diverses funcions com si fos un objecte surrealista. La manipulació dels llums i el vídeo, en què es projectaven imatges oníriques, van dotar d'una més gran unitat aquest complex espectacle, d'una gran riquesa polisèmica, el qual indaga en els misteris del nostre ser i estar.

Si la Companyia Mer proposava un viatge poètic a l'interior del nostre subconscient, *Raw*, essent una proposta igualment avantguardista i abstracta, sondejava en els abismes de les noves formes de comunicació/incomunicació de l'ésser humà al segle XXI. *Raw* és una *performance* musical en què la veu és substituïda per sons electrònics manipulats i en què el cos humà es troba redefinit per mitjà d'un joc multimèdia en diverses pantalles. D'aquesta manera, els *performers* entren dialècticament en la realitat virtual creada per ells mateixos, però aquesta nova realitat els acaba transformant i manipulant dins un bucle infinit controlat pel *software*. Aquesta dialèctica de miralls postmodern produeix un joc metafísic a l'estil de les pintures de Velázquez. I és que, malgrat que hàgim substituït el promès No/Paradís tradicional per un No/Paradís artificial —el de la realitat virtual— els dubtes existencials continuen sent els mateixos, el del Ser i el No-res, l'eterna pregunta sense resposta plantejada en format multimèdia a *Raw*. En tot cas, és un espectacle tècnicament molt complex i que situa el Col·lectiu Anatòmic i l'Antic Teatre en la línia puntera del teatre d'experimentació de nous llenguatges escènics.

El diumenge 27 se'ns va oferir la «càpsula» *Les femmes sont castatrices* d'Iban Beltran, un jove director que ha estat vinculat a l'Aiet. Les càpsules són formats d'un quart d'hora creats per AREAtangent i que serveixen per experimentar amb el teatre, són l'equivalent al curtmetratge

cinematogràfic. El propòsit és investigar nous llenguatges amb la possibilitat, si escau, d'ampliar-lo a un espectacle de durada normal. Aquesta càpsula va ser de caire atmosfèric i poètic, els clarobscur en la il·luminació i les rèpliques, que a voltes recordaven els girs literaris del Nouveau Roman més hipnòtic, van dotar aquest miniespectacle d'una bona intensitat dramàtica, perquè va copsar l'excepcionalitat del moment en relació amb la qüestió que tractava: els retrobaments i els allunyaments de les parelles joves d'avui en dia.

Aquella mateixa tarda vam tenir la lectura dramatitzada *Les mil i una*, un text escrit i dirigit per Rosa Maria Isart, premi Joaquim Bartrina de Reus amb *Vainilla*. La direcció la va fer amb molta cura, de manera que en cap moment vam sentir la típica feixugor de les lectures dramatitzades, atès que va saber dosificar en tot moment les rèpliques amb els moviments escènics i les paròdies de balls cortesans. El text és una sàtira política en què es ridiculitzen les misèries de la classe política i en què es parodiï els seus mals comportaments, en més d'un moment amb al·lusions a la classe política catalana. El vestuari, que emprà casaques cortesanes de l'època dels reis absolutistes, s'hi esqueia molt bé com a mirall històric grotesc d'una alta política que molt sovint, ahir i avui, s'ha limitat per profit propi a les intrigues de saló en comptes de treballar pels ciutadans.

En conclusió, a Tortosa només es va presentar un tast de la creació existent al marge dels circuits comercials. En tot cas, i a qui correspongui, cal donar suport a les noves creacions si no volem que el teatre català s'estanqui amb els noms coneguts de sempre. No voldríem deixar d'indicar com molts segueixen certes estètiques teatrals del país, com per exemple Empar Rosselló, la qual treballa amb referents de l'avantguarda catalana postsurrealista, com la de Joan Brossa, o el Collectiu Anatòmic i l'Antic Teatre, els quals aprofundeixen en el mestratge de la Fura dels Baus i de Marcellí Antúñez. Sens dubte, el fet que treballin sobre una o diverses tradicions del país és quelcom fonamental per a una escena catalana sempre mancada de referents a causa que han estat molt sovint estroncats en moments inoportuns de la nostra història, ja sigui del present o del passat. Som, per tant, davant d'un seguit de mantenidors, però també de renovadors de la nostra avantguarda teatral, que en tot moment hem de valorar pel que fan i pel que representen.

El quart circuit de sales de teatre

Presentarem una síntesi i un resum de dues taules rodones a l'entorn del fenomen de les sales emergents que estan sorgint a Catalunya. La primera de les taules la vam organitzar a la seu de l'Aiet, el 26 de maig de 2005, sota el títol «Sales de teatre emergent», que té el valor històric de ser la primera trobada entre diverses sales d'aquesta tipologia. La segona trobada es va titular «Nous espais. Nous creadors» i es va celebrar el diumenge 20 de novembre de 2006 a les 12:30 hores al vestíbul del Teatre Auditori Felip Pedrell per al Festival EntreCultures de Tortosa. En ambdós casos, l'organitzador i el moderador va ser Xavier Padullés.

A la primera taula van assistir: Cristina Alonso, d'AREAtangent; Xavier Basiana, de Nau Ivanow; Montserrat Forcadas, de Forn de Teatre Pa'tothom; Lucía Jurjo, de Cincómonos; Empar Rosselló, d'Espai Mer; i Álvaro Uña, de L'Antic Teatre.

*Desonkumba con la muerte en los tacones, de Mer
(Empar Roselló). Teatre Auditori Felip Pedrell, sala 2,
19 de novembre de 2005.
(Lessy)*

A la segona taula assistiren: Andreu Morte; Empar Roselló, d'Espai Mer; Semolina Tomic, de L'Antic Teatre; Álvaro Uña, de L'Antic Teatre/Collectiu Anatòmic; Hansel Martínez i Jonatan Minaya, de Taller 22; Iban Beltran, d'AREAtangent, i Rosa Maria Isart, d'ODDF.

Creiem que per la importància que té a hores d'ara aquesta nova escena emergent es feia indispensable per part d'ASSAIG DE TEATRE fer-se ressò d'aquest nou fenomen teatral, poc o gens estudiat fins al moment. Hem aprofitat el monogràfic dedicat al Festival EntreCultures per publicar ambdues taules rodones i extreure'n algunes conclusions en relació amb aquest nou moviment escènic generacional, però també amb relació a la poca porositat de bona part dels agents teatrals —crítics, empresaris, etc.— que limiten el pas a aquesta nova generació. A la taula rodona vam reflexionar, prèvia presentació de les sales, sobre la programació escènica, la problemàtica de les fonts de finançament, les polítiques culturals, la situació anàloga a l'estranger

i les solucions possibles del quart circuit, com és ara crear una plataforma interassociativa, una federació. Les sales invitades van ser:

— L'Antic Teatre: és un dels espais amb una programació més internacional i arriscada de Barcelona. Programen espectacles d'arreu del món i a més és un centre d'experimentació que ha donat lloc a companyies de gran vàlua com Sergio Fäustino o Collectiu Anatòmic. El centre el gestiona i el dirigeix l'artista Semolina Tomic.

— Espai Mer: és un dels *lofts* escènics més antics de Barcelona. El centre el dirigeix la ballarina *performer* Empar Rosselló, una de les darreres artistes mantenidores del surrealisme d'arrel catalana.

— AREAtangent: és un dels centres de creació joves més importants de Barcelona. Populars per les «càpsules», espectacles d'un quart d'hora de duració, treballen des del concepte, molt sovint oblidat, del teatre-estudi, per investigar sobre noves formes de textualitat dramàtica.

— Taller 22: fundat pel xilè Elvis Fuentes, és també un centre de creació jove on predomina l'escena de tipus naturalista. Pròximament a l'Espai Escènic Joan Brossa en podrem veure l'espectacle *Naturaleza muerta*.

— Cincómonos: és una galeria d'art, escola de teatre i sala de teatre amb cafeteria. Fundat pels actors argentins Lucía Jurjo i Jorge Salinas, treballen des d'una escena naturalista a partir de creacions pròpies com *La señora del capitán*, de Jorge Salinas.

— Forn de Teatre Pa'tothom: treballen des de les tècniques del Teatro del Oprimido d'Augusto Boal. Busquen la funció social del teatre, treballant des de les escoles fins a les presons per a les persones desateses de la societat.

— Nau Ivanow: creat per l'arquitecte Xavier Basiana, la Nau Ivanow és una antiga fàbrica convertida en centre de producció d'arts escèniques. En aquests moments és ja una fundació i està cridada a tenir en el futur un rol molt important en el teatre català.

— Rosa Maria Isart: és preferentment dramaturga, premi Bartrina per la ciutat de Reus amb *Vainilla*. Ha col·laborat amb l'AIET i AREAtangent.

— Andreu Morte: ha estat fundador de La Fura dels Baus i durant molts anys, i en diversos períodes, director del Mercat de les Flors. És un dels gestors culturals amb més coneixement tant de qüestions nacionals com internacionals en aquest àmbit.

Xavier Padullés / moderador: — La taula rodona d'avui tractarà del que podríem denominar un quart circuit que d'uns anys ençà, al voltant de l'any 2000, està apareixent a Barcelona, però també a la resta de Catalunya.

Hi ha un primer circuit que és el dels teatres oficials, completament subvencionats, que normalment fan un repertori clàssic (antic i contemporani). Hi ha un segon circuit que és el dels teatres d'entreteniment que entenen el teatre com a negoci (quelcom absolutament lícit), que han d'omplir grans teatres i que, per tant, tiren pel camí fàcil, que és fer espectacles d'entreteniment. Des d'un punt de vista artístic, aquest tipus de teatre presenta poc interès. Des de mitjan anys vuitanta va aparèixer un tercer circuit que es va consolidar als anys noranta i que és el de les sales alternatives. Del 2000 ençà, ha aparegut el quart circuit, que té com a característiques essencials l'autogestió i una creació independent i lliure de tota pressió política o mediàtica, cosa que li ha comportat una certa marginalitat. Això li dóna un caire especial que el diferencia de la resta de circuits, precisament per aquests aspectes. Ara, el que voldria, és que presentéssiu els vostres espais.

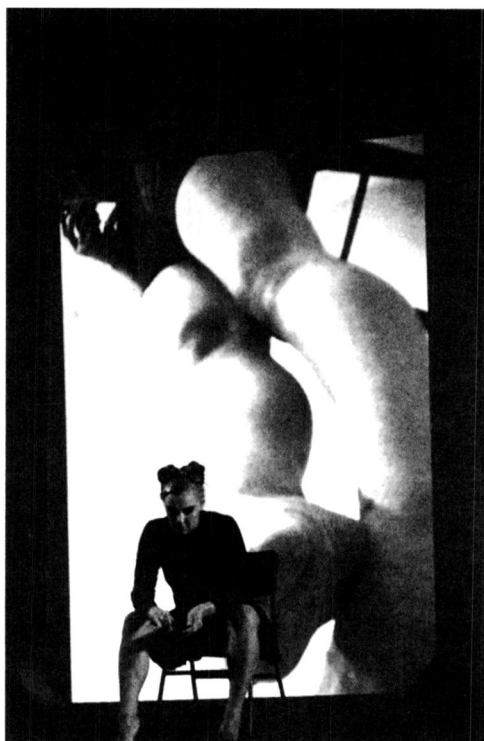
Semolina Tomic / L'Antic Teatre: — L'Antic Teatre es un espacio que físicamente existe desde el siglo XVIII y como centro cultural desde 1874. Es decir, que tiene una historia muy larga. En Barcelona existen cincuenta espacios así de pequeños. L'Antic Teatre es uno de estos espacios; está muy cerca del Palau de la Música, o sea que estamos en pleno centro de Barcelona. Es como un pequeño oasis, porque tiene un jardín y un patio con terraza. Cuando lo encontré con unos amigos estaba abandonado desde hacía tres o cuatro años. Estaba lleno de escombros y suciedad por todos lados. Lo alquilamos. Y la cuestión es: ¿por qué? Somos gente que no tenemos dinero, pero que estábamos en la ciudad desde hacía muchísimos años. Yo, por ejemplo, he nacido en Croacia, pero vivo en Barcelona desde hace veinte años y conozco a muchísimos creadores que están en mi situación: creadores independientes, contemporáneos (es decir, que trabajamos creaciones propias, que no usamos los textos clásicos, que no usamos técnicas antiguas, que la innovación, el trabajo de innovar, es nuestra propia filosofía de trabajo). Pero realmente a las instituciones no les importa que todo esto exista en la ciudad. El problema era qué hacer con todo este bagaje. Entonces nos encontramos en esta situación: conocemos a mucha gente que trabaja así, pero que no tiene ninguna posibilidad de expresarlo, de enseñarlo físicamente en algún sitio. Por tanto, decidimos coger este espacio de forma voluntaria y autogestionada. Se pagan tres euros al año por ser socio, pero lo rentabilizas, porque la entrada al teatro cuesta sólo seis euros. No queremos cambiar esta política, porque queremos que los vecinos, que la gente joven, venga al teatro a unos precios populares.

Nosotros existimos desde hace dos años y medio. Abrimos esta sala oficialmente el 23 de abril de 2003. Los dos primeros años nos autogestionamos totalmente, y en estos momentos tenemos más de ocho mil socios. Hacemos una programación de todo tipo de artes escénicas: danza, *performances*, pintura, multimedia, lecturas, dramaturgia, proyecciones, cine independiente e instalaciones. Pero con una clara filosofía: la creación tiene que ser propia, muy arriesgada, muy actual; tiene que ser realmente la expresión del creador. Esto es lo que nosotros queremos enseñar: que existe otra manera de trabajar, otro tipo de expresión, que lo importante no es

cuántas sillas se llenan en el teatro. Lo más importante no es el dinero, porque nosotros, durante dos años, lo hicimos todo sin dinero. Es decir, que los que trabajábamos en la organización no cobrábamos. A todas las compañías que pasan por L'Antic Teatre les estamos ayudando. En este momento, en el teatro estamos como compañías residentes: la mía propia, de Semolina Tomic, también Álvaro Uña, de Collectiu Anatòmic, y está Andreu Morte.

El año pasado recibimos el premio a la programación más innovadora de toda España. Imaginaos como flipamos nosotros, que nos autogestionamos y que no tenemos dinero, cuando nos dieron el premio. Y también nos dieron el Sebastià Gasch, que es un premio muy importante en Barcelona, por recuperar el espacio físico de L'Antic, porque la verdad es que es muy bonito, muy antiguo y se siente una energía muy potente.

Iban Beltran / AREAtangent: — Fa tres anys que vam fundar AREAtangent. Érem un grup de set persones que després s'ha anat ampliant, però el que volíem era treballar sobre la creació. Vol dir que durant el primer i el segon any també vam programar algun espectacle, però vam posar com a consigna que no fos sobre algun text ja fet. No volíem Shakespeare ni Molière. Ni

*Raw, de Collectiu Anatòmic. IES Joaquim Bau,
20 de novembre de 2004.
(Lessy)*

tan sols volíem Heiner Müller, per exemple. Autors morts, no. Després, tot això ho hem anat elaborant i variant. Necessitàvem agafar l'espai com a procés de creació, a partir de zero. I així és com hem anat després elaborant-t'ho tot.

Cristina Alonso / AREAtangent: — Estàvem més interessats en processos d'investigació que de producció. El 2002 vam fer un projecte i vam buscar un patrocinador privat per sufragar les despeses del local. Vam tenir la sort de trobar-lo, firmant un conveni de tres anys. El 2003 ens vam tancar pel que fa a la producció interna per definir el nostre tarannà i plantejament. Això va generar que tinguéssim un públic reduït, però fidel, d'unes 600 persones amb un total de 60 creadors. En el 2004 ja ens vam sentir més madurs i vam poder acollir més propostes i joves creadors, van passar 350 artistes amb processos de gestació diferents que van de dos o tres dies de creació fins a sis mesos. El 2005 tenim una residència d'uns 40 joves creadors que estan tenint el suport de beques i ajudes de festivals, perquè amb el taquillatge no ens podem sufragar. La nostra aposta és en primer lloc pel jove creador, nascut a partir del 1970, i en segon lloc les obres de teatre han de ser originals i no pas versions. I la tercera aposta és la investigació teatral, i la possibilitat d'assaig error.

Hansel Martínez i Jonatan Minaya / Taller 22: — Taller 22 es una asociación cultural. Estamos en calle Tapioles 22. Nos juntamos un grupo de conocidos que habíamos salido de la misma escuela o habíamos trabajado en el mismo sitio o en *performances*, etc. Y de ahí, de esa inquietud de la que todos somos partícipes, decidimos movernos. Necesitábamos un local, un sitio donde poder experimentar. Encontramos un sitio en Poble Sec, a cuatro minutos de El Molino, donde antes había mucha movida teatral. Era un antiguo taller de maquinaria que llevaba diez años cerrado. Ahí nos pusimos a trabajar. Y ése ha sido nuestro sitio, un sitio donde experimentar y trabajar. ¿Cómo funcionamos? Somos doce actores. Tenemos también una sala de exposiciones. Estamos interesados en la formación, también en la nuestra... Bueno, en experimentar todo el ámbito teatral. Tenemos cursos de voz, de maquillaje teatral, uno de iconografía en el espectáculo, con multimedia, con imagen, etc. También estamos trabajando con jóvenes del barrio en el programa «Barcelona, bona nit». El intercambio es una de nuestras formas de trabajo.

Xavier Basiana / Nau Ivanow: — La Nau la vaig comprar l'any 2000, i vaig crear l'Associació Cultural Nau Ivanow. Malgrat no tenir ajuts, cada dia tenim peticions per fer-hi activitats. Tot i tenir mil cinc-cents metres quadrats, la fàbrica s'ha quedat petita, fa un any vam llogar una nau veïna per a una ampliació futura. El repte és intentar convertir tot això en la Fundació Sagrera, per tenir més cobertura.

Lucía Jurjo / Cincómonos: — Els que estem aquí dalt som somniadors. A Cincómonos també ho som, som cinc persones que ho hem de fer tot. No hi tenim més remei. Fa quaranta anys que tinc aquest ofici i continuo somniant també donant suport a joves creadors. Tenim pintors de l'estranger a la nostra galeria d'art, perquè exposar a Barcelona és molt difícil, ens afavoreix el fet d'estar al Consell de Cent al mig del carrer de les Galeries. Acolлим cada dos anys la biennial de fotografia. El nostre pulmó és l'escola de teatre, que funciona molt bé. Finalment tenim la sala de teatre per a cinquanta localitats i on fem una programació constant al llarg de l'any. L'any passat vam fer un festival Cortázar que va ser tot un èxit. Busquem noves fórmules per al teatre català a partir de les aportacions amb tots els que hem vingut de l'estranger i tenim coses a dir.

Empar Rosselló / Espai Mer: — L'Espai Mer és un local escènic poc usual. És un apartament

que es converteix en espai escènic, on el públic fa un recorregut des del vestíbul fins a la galeria. En cada part de l'apartament hi ha escenes. Ha tingut un procés evolutiu des de l'any 2000 fins ara. Hem combinat gent professional amb gent que acabava de sortir de l'Institut del Teatre i fins i tot persones no professionals, gent del carrer que s'incorpora puntualment al món de l'escena. Allò que és quotidià pot esdevenir creatiu, i també al revés, que l'art ens nodreix en la quotidianitat. Trobar un espai com l'apartament em permetia jugar amb tot això.

L'Espai Mer sortirà, d'una banda, com a espai itinerant (cosa que ja s'ha fet) a altres espais especials, no habituals, que es converteixen en teatre. I d'una altra banda (en aquest cas potser sí que m'ajudarà l'Administració, concretament la Generalitat) vull intentar connectar-me amb totes aquestes sales que representeu avui aquí, que més aviat esteu al Raval i a Ciutat Vella, per poder tenir una continuïtat de trobades, d'espectacles, de relació entre els artistes, fins i tot de fora del país, de cursos, de xerrades..., durant tot l'any, però amb uns dies específics més importants. Això encara és un projecte.

Montserrat Forcadas / Forn de Teatre Pa'tothom: — Nosaltres estem ubicats al Raval, a Barcelona. Fa cinc anys que funcionem. El portem tres persones i som una entitat sense ànim de lucre. La nostra feina té quatre línies: formació, exposicions, produccions teatrals i àmbit social. En aquesta darrera línia seguim les idees d'Augusto Boal sobre el Teatro del Oprimido, és a dir, utilitzem el teatre com a eina social. Fem de l'espai escènic un lloc de canvi estructural. Per exemple, un institut d'educació té un conflicte amb un grup que nosaltres analitzem, abordem el problema, i fem una representació seguint les tècniques de l'Augusto Boal. Establim un diàleg amb el públic. També treballem a les presons, amb immigrants, amb dones del carrer, etc. Solucionem problemes amb el teatre.

Xavier Padullés: — Quines són les línies de programació de les vostres sales?

Álvaro Uña / L'Antic Teatre: — Nosotros programamos de todo. Mucha gente nos presenta sus trabajos. Tan sólo tienen que ser de experimentación y de autoría propia. Un mismo trabajo suele programarse unos tres o cuatro días. Se trata de dar salida a gente que no podría tener salida en otro tipo de sala. Hay varias compañías residentes y se hacen también coproducciones. No tenemos dinero para pagar a las compañías, pero sí soporte logístico y de difusión.

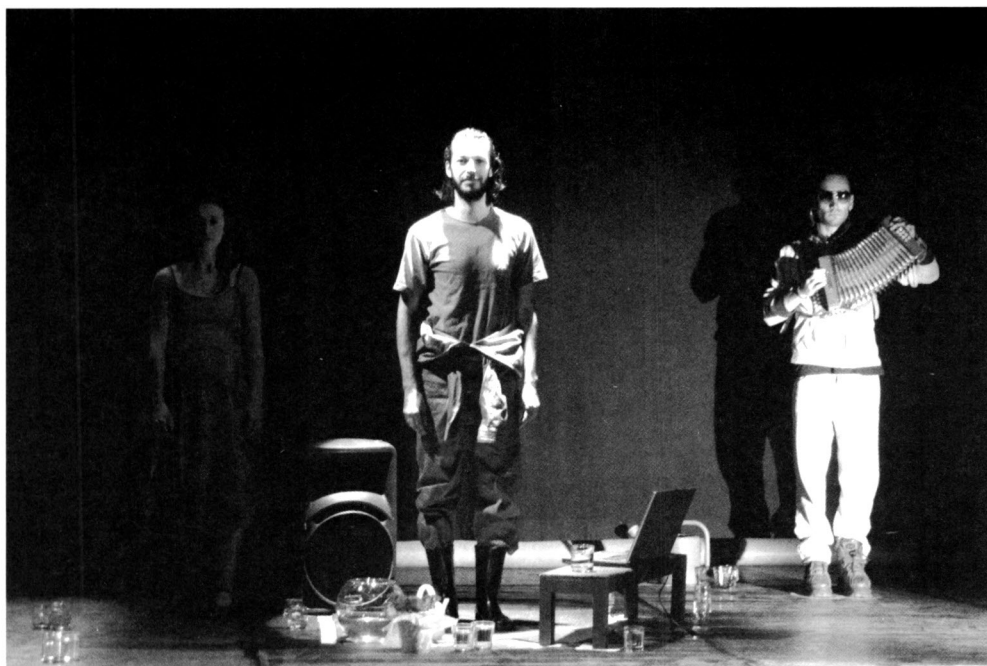
Xavier Padullés: — Això ha permès que el Sergi Faustino o vosaltres hàgiu arribat fins al Mercat de les Flors.

Álvaro Uña / L'Antic Teatre: — Sí, hemos colaborado con el Mercat de les Flors, l'Espai Brossa, el Teatre Lliure... En las colaboraciones que hemos hecho se ha conseguido que las instituciones públicas hayan aportado dinero. Ahora tratamos de hacer proyectos para conseguir ayudas públicas, para que algunos trabajos puedan tener un nivel más profesional.

Lucía Jurjo / Cincómonos: — La programació de Cincómonos són sempre espectacles de petit format que es representen durant un mes. Fem teatre, fonamentalment, però també música, conta contes, curts, monòlegs, cantautors, creació pròpia, etc. Ara hi tenim una companyia mexicana. És a dir, qualsevol cosa que se'ns ofereixi. El que intentem es trencar una mica els esquemes. L'apropament al públic és immediat, la distància és curta.

Cristina Alonso / AREAtangent: — Nosaltres som una mica diferents perquè no tenim una programació estable. Vam tenir una allau de propostes que volien exclusivament exhibir-se, però aquest objectiu no era pas el nostre. Volem ser un espai gestor i que vinguessin idees en

*Les femmes sont castratrices, d'Iban Beltran. Teatre Auditori Felip Pedrell, sala 2,
27 de novembre de 2005.
(Lessy)*

un estat embrionari. Creiem que aquestes propostes que volen exhibir els treballs han de ser entomades per les sales alternatives o altres sales. Nosaltres som un espai de creació i d'investigació de laboratori. Hem d'apostar pels joves creadors i ser més puristes en això. Fem programació de peces nostres que s'hagin produït internament en un procés de gestació (quatre o cinc a l'any) i altres propostes d'exhibició. Obrim al públic un o dos cops al mes. Ens hem inventat embolcalls que permetin barrejar aquest procés d'investigació amb la trobada amb el públic (càpsules a un euro, àrea de text, etc.)

Xavier Basiana / Nau Ivanow: — En principi, la Nau era un espai multidisciplinar. Va néixer com a lloc de trobada. Fins ara hi han tingut cabuda totes les arts escèniques (música, dansa, fotografia, videoart, pintura, espai escènic, poesia, etc.) I és el que volem continuar fent. El nostre espai és molt fresc i flexible. No tenim una programació fixa. Mai no sabem què passarà d'aquí a tres mesos. Tenim una nova ambició, un somni: convertir l'espai en fundació. Llavors, potser ja no serà una cosa tan fresca. Ens haurem d'especialitzar una mica més. De tota manera, he estat molt feliç durant aquests set anys i mig de poder donar sortida a tota aquesta gent que no té cap possibilitat de mostrar el seu treball en altres sales normals.

Xavier Padullés: — Aquestes sales tenen una gran capacitat pluricultural. Hi pots veure tota

mena d'espectacles, alguns d'ells molt atrevits, que difícilment podrien arribar a la cartellera, ja que arriquen i diuen les coses com s'han de dir (com per exemple, en alguns espectacles de L'Antic Teatre). Una altra cosa que està molt bé és que es poden veure espectacles de diversos països. Potser perquè alguns dels fundadors són estrangers (no sé si els catalans ens estem adormint). El cas és que hi ha una gran interculturalitat, cosa difícil de veure a la cartellera tradicional.

Per què és important l'existència d'aquests espais emergents a Barcelona? Quin valor diferencial teniu en relació amb la resta de circuits?

Cristina Alonso / AREAtangent: — Totes les propostes d'exhibició les estem exhibint fora de Barcelona. No hi ha hagut ni una proposta que hagi sorgit d'AREAtangent que s'hagi pogut mostrar a Barcelona. Per contrapartida, és el segon any que ens atorguen una beca d'Olot, també hem pogut anar a Milà i a París, estem intentant tancar uns convenis amb París i Amsterdam... Tenim la porta oberta a molts festivals de fora. I què passa a les sales alternatives de Barcelona? Costa molt veure programadors d'aquests espais; no escolten les propostes que estem fent, però a altres llocs ens estan reconeixent.

Lucía Jurjo / Cincómonos: — Què ens està passant com a societat? Barcelona s'està obrint a la multiculturalitat i això ens està despertant a un món nou. Potser això ens obrirà els ulls a tots. Avui és més fàcil sortir a l'estranger que fer coses aquí. Mentre treballes com ho fem tots nosaltres ara, fas el que t'agrada més, amb tota llibertat. Nosaltres sí oferim espectacles i estem oberts al públic i ens adonem que la gent sí que està oberta a totes aquestes propostes. La ciutat es mobilitza. Tenim un caldo que està bullint.

Empar Rosselló / Espai Mer: — Sí que hi ha aquesta «ebullició», però no se la deixa sortir. El problema està en les persones que ostenten el poder. La gent que té el poder no s'apropa al que està passant, no té interès per anar a veure els espectacles. I parlo directament dels teatres públics, que, damunt, són teatres que paguem nosaltres: hi hauria d'haver una relació molt més oberta. Em preocupa la gestió cultural de la ciutat. Hauria de ser més fraternal amb tothom. Ha d'estar al servei de la societat.

Cristina Alonso / AREAtangent: — Hi ha una proliferació molt gran d'espais. Cap de nosaltres té problemes d'assistència de públic. El que ens preocupa és el perquè d'aquesta proliferació. Respon a una política de turisme cultural cosmopolita que es ven a Barcelona, o respon a una emergència cultural intrínseca?

Montserrat Forcadas / Forn de Teatre Pa'tothom: — És obvi que es pot fer una crítica bastant explícita a les sales alternatives o a les sales de teatre, però jo ara voldria parlar de les escoles institucionals. Com per exemple l'Institut del Teatre: són representants del poder pel que fa a la formació. Nosaltres vam fer la primera i la segona trobada internacional de teatre i educació. Tenim moltes entitats que ens donen suport (el Macba, el Centre Cívic Drassanes...), però a l'Institut ni et donen una cita ni et contesten una trucada.

Xavier Padullés: — A causa d'aquestes limitacions que patiu, amb quins problemes de gestió econòmica us trobeu, com els resoleu i com poden hipotecar el futur de les vostres sales? Perquè és clar, tot ha de tenir un rendiment econòmic. Quins són els problemes de la gestió econòmica, de l'economia del dia a dia dels vostres espais?

Xavier Basiana / Nau Ivanow: — No sé com es pot aconseguir de mantenir el nostre espai: és un miracle. Sense l'amor que poses perquè sigui un lloc de trobada no es podria fer res. No hem

rebut mai cap subvenció pública, però la veritat és que tampoc l'hem demanada. I llavors com es fa? Per sort, el nostre espai, la Nau, és bastant gran i es pot fer una bona gestió dels recursos que té: lloguem l'espai per a exposicions, rodatges, etc., i així després podem fer obres de teatre i no cobrar a qui ve. No sé si això podrà continuar sempre així. Hem anat a més en aquests set anys i mig, però no sé què pot passar. A l'Administració li va molt bé això, perquè així a la Sagrera hi ha un espai cultural amb molta activitat i no els costa ni un euro. Sí que ens agradaria complir aquesta ambició de futur de fer-nos fundació, encara que té una altra problemàtica econòmica. Hem demostrat a l'Administració que fem molta activitat i que la Nau funciona, i que de cara al futur hauríem de tenir algun ajut.

Cristina Alonso / AREAtangent: — Aquests dies estan acabant de resoldre les subvencions de l'ICUB i ens han concedit dos mil euros, que és una quantitat ridícula. L'ajuntament de Torelló ens ha donat més diners per anar cinquanta persones d'AREAtangent a fer una mostra al seu festival... La subvenció de l'ICUB és més curta i ridícula, i a més fa referència a una plataforma de tres-cents cinquanta joves creadors. L'altra via de subvencions és l'ICAC, de la Generalitat. La seva resposta ha estat molt positiva i aquí hem de ser prudents. Encara no s'ha acabat de resoldre, però possiblement podran assumir els compromisos econòmics que tenim. Cada vegada treballem més en la gestió i menys en els nostres projectes creatius.

Lucía Jurjo / Cincómonos: — Com tothom, ens sostenim gràcies a l'úlcera, no dormint i intentant fer el que podem. Nosaltres no tenim tampoc subvencions, encara que sí les hem demanat. La Generalitat hi està més oberta que altres anys i potser aquí comença el canvi. Però això és una mica com anar a demanar al papa si ens dóna diners per al cap de setmana. A mi em sembla fastigós que no sigui l'Administració qui vingui a nosaltres a demanar-nos què necessitem. Perquè el que fem nosaltres fa bé a la ciutat i com a mínim podrien venir a interessar-se per nosaltres. Almenys, hauríem d'haver de pagar menys impostos, perquè en pago molts. Fa diversos anys que lluito per intentar regularitzar l'escola de teatre que tenim i sembla que això és impossible. S'ha de fer una feina de gegant per poder continuar.

Álvaro Uña / L'Antic Teatre: — Nosotros tenemos un pequeño bar mediante el cual sufragamos los gastos del teatro y del equipo de gestión, que somos cuatro o cinco personas. Los que organizamos L'Antic hacemos un trabajo voluntario, pero hemos tenido que buscar más gente porque el teatro ha crecido muy rápido. No tenemos subvenciones. Es sorprendente, porque tenemos miles de socios, ciento ochenta representaciones al año..., y hablas con la Administración y resulta que consideran que todavía no estamos establecidos. No se puede sufragar esta actividad cultural con las cervezas de los socios. Por otro lado, tampoco podemos ser un bar normal porque somos una asociación cultural y sólo podemos servir a los socios. Hemos hablado con la gente del ICAC y parece que hay una buena predisposición por parte de la Generalitat desde hace muy poco tiempo. Se han publicado artículos en la prensa de gente que se quiere cargar este organismo precisamente porque quiere apoyar a espacios como los nuestros. Creo que falta un poco de asociacionismo entre nosotros, entre nuestras entidades, para tener una voz común. Porque la verdad es que todos tenemos cosas en común, tanto problemas como maneras de solucionarlos.

Montserrat Forcadas / Forn de Teatre Pa'tothom: — Som producte de la globalització i el neocapitalisme. Res no interessa més al sistema que algú que s'autogestioni.

Xavier Padullés: — Però pel tipus de programació que feu, no estariu en el joc neoliberal, sinó més aviat a la banda de la resistència cultural antiglobalitzadora.

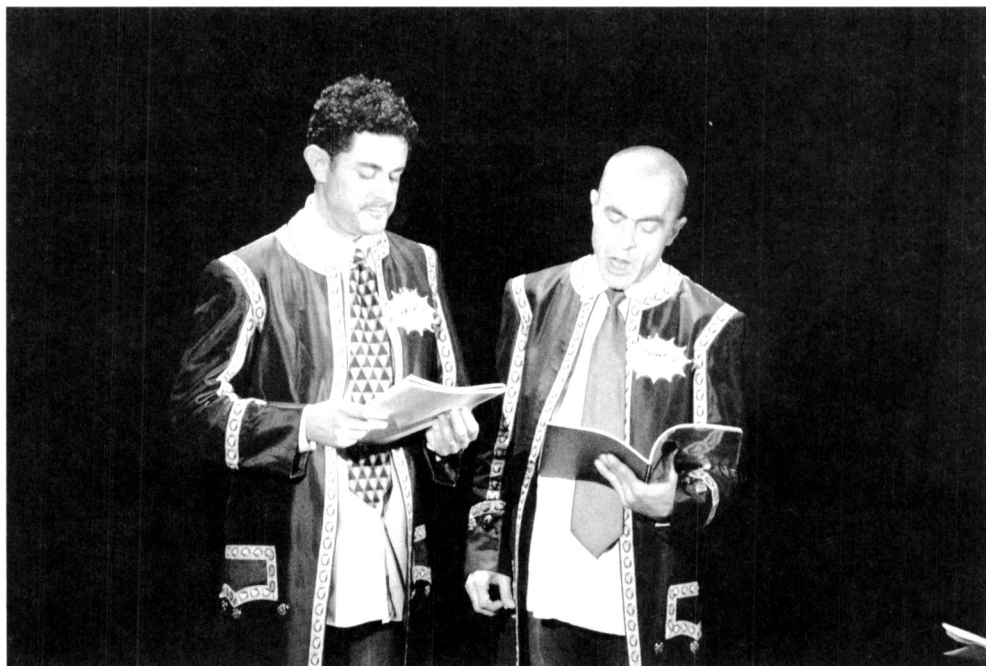
Estar en una plataforma o una coordinadora és una forma de fer-te fort i que t'escoltin els mitjans de comunicació. La unió fa la força. Quin nom podríem posar a totes aquestes sales que representeu aquí? Sales *off*, *off-off*...?

Cristina Alonso / AREAtangent: — Nosaltres com a AREAtangent no considerem que estiguem dins les sales *off-off*, perquè com a projecte volem estar més allunyats del que seria l'exhibició. Ens decanem més per la investigació. A més, és una definició sobre una altra definició, només fa de contrast d'una altra realitat. Hi ha una demarcació molt sectorial: sales comercials, alternatives, *off* i *off-off*. A mi tot això no em convenç.

Pregunta d'un espectador: — Respecte de la possibilitat d'associació que comentàveu abans, m'agradaria saber més profundament quina és la vostra posició. Creieu que de cara a la projecció mediàtica i a les subvencions seria una manera de millorar, de tenir més pes?

Empar Rosselló / Espai Mer: — Seria una bona idea, que realment ens donaria més pes. A més, hi hauria més intercanvi entre nosaltres.

Álvaro Uña / L'Antic Teatre: — Barcelona es una sociedad mestiza, con gente de muchos países. Nuestras acciones culturales tendrían que ser también reflejo de eso. Tendría que haber inter-

Les mil i una, de Rosa M. Isart. Teatre Auditori Felip Pedrell, sala 2, 27 de novembre de 2005.
(Lessy)

cambio de acció entre uns centres i altres. Y para la cuestión mediática sería importantísimo asociarnos. Pero es complicado. Conseguir de muchas voces una, es complicado.

Cristina Alonso / AREAtangent: — Hi ha hagut petits intents de contacte entre nosaltres, però finalment no han quallat, en part perquè tenim tant de treball que no trobes temps ni tan sols per anar a veure el que fan els altres.

Empar Rosselló / Espai Mer: — La societat està molt desmembrada perquè s'ha perdut la capacitat de solidaritat o de fraternitat. Cadascú va a la seva, no hi ha moviments artístics... Que tu siguis tot el llibertària que vulguis no vol dir que no puguis establir relacions amb les altres persones.

Pregunta de Linda Fernández: — Creo que actualmente toda la sociedad tiende mucho a la comodidad. Me pregunto por qué existen estos grupos, las salas, los artistas, los colectivos alternativos, etc., que funcionan sin dinero. Y luego está toda la otra parte, la que sí tiene dinero. La gente que no tiene dinero, o que no está cómoda, tiene que luchar; y ahí está la semilla de lo nuevo. En el momento en que uno llega a la comodidad como persona o como grupo, como artista, como institución, entonces empieza a relajarse. O no sé, a lo mejor también es un proceso en el que las personas llegan a un punto en que tienen que dejar de luchar, porque ya toca otra cosa. El caso es que este lugar tienen que ocuparlo ciertas personas, el lugar de la incomodidad, y desde ahí es desde donde se puede crear y dar otra visión de las cosas.

Empar Rosselló / Espai Mer: — Sí, pero esto es una cuestión personal. Tú puedes mantenerte alerta, para mantenerte incómodo. Pero no hay que ser masoquista, no hay que pensar que has de estar siempre así y que nunca te tienen que dar nada. Esto también es ir en contra de la sociedad. Yo creo que la competitividad no ayuda. Poder hacer cosas juntos y poder tener unos bienes para poder repartirlos funciona.

Pregunta d'un espectador: — Heu criticat la relació que teniu ara amb l'Administració. Quina relació us agradaria tenir-hi? Quina creieu que en seria l'òptima?

Lucía Jurjo / Cincómonos: — Doncs que un dia piquin a la porta, entrin, mirin, estudiïn el que fas, pensin, preguntin, que comprovin si realment s'estan fent coses o no, i que diguin «miri, l'Administració per aquest espai dóna això». Que un dia es despertin i descobreixin que estan passant coses interessants, i no que vinguin només a fer inspeccions.

Cristina Alonso / AREAtangent: — A AREA, cada vegada que hi ha una producció interna informem tant l'ICUB com l'ICAC, els convidem com a públic, però encara els estem esperant.

Álvaro Uña / L'Antic Teatre: — Yo quería plantear otra cosa: si nosotros existimos no es porque necesitamos que los políticos se acerquen y vean lo que hacemos. Pero resulta que hay una gente que trabaja en algo y que no puede tirar adelante su trabajo. Lo que tendrían que hacer es un estudio, no de nosotros, sino de la sociedad, de lo que es la actividad cultural en la sociedad. No pido que me ayuden a mí. Nosotros existimos porque no se analiza el territorio y lo que pasa en el panorama cultural. Nosotros creamos esto, L'Antic Teatre, por sensibilidad social, para ayudar a toda esta gente que no tiene otra salida para sus creaciones artísticas. Nosotros también hemos vivido esa realidad y la compartimos. Si las instituciones hicieran bien su trabajo, nosotros no deberíamos existir; deberíamos estar preocupados exclusivamente de nuestro trabajo. No tenemos vocación de ser un gestor cultural, pero la realidad social te lleva a esto.

Xavier Padullés: — I la crítica, en general, com us tracta?

Álvaro Uña / L'Antic Teatre: — Hemos tenido de todo. Hay críticos que han hablado muy bien de nosotros y otros no tanto. Pero pienso que es normal, porque tenemos una programación muy fuerte en cuanto a contenidos.

Xavier Padullés: — És clar. Vosaltres proposeu un tipus d'espectacles que no sovintegen a la cartellera. Llavors hauria de ser un altre plantejament: per a una nova proposta escènica es necessiten uns nous crítics o una crítica renovada. El crític hauria de canviar el xip en relació amb el que veu. I la crítica dels gran mitjans de comunicació sovint és bastant conservadora.

Ara, Andreu Morte, ens donarà una mica la perspectiva internacional en la gestió d'aquest tipus de sales. Com és la situació d'aquest nou fenomen escènic a Europa?

Andreu Morte: — A veure, parlar així d'Europa en general no es fàcil. Del que podem parlar és del concepte de xarxes. Les jerarquies culturals cada vegada són més fortes. Hi ha jerarquies culturals que estan molt ben establertes al territori, i que moltes vegades no deixen sobreviure altres espais. Aquests altres espais estan més capficats en la creació. Això implica greuges comparatius. Hi ha gent que dedica molt de temps en les relacions públiques. I les relacions públiques avui dia comporten produccions. I hi ha gent que no té tanta feina i que es dedica més a la productivitat. I això és una mica el que se sent en aquesta taula rodona. Per exemple, vosaltres esteu més preocupats sempre d'arribar a un espai de relació, un espai de treball i buscar-hi un enriquiment a partir del col·lectiu en el qual esteu immersos, o a partir d'una situació creativa que voleu investigar. A Europa no existeixen aquests greuges comparatius. Si anem a Bèlgica, a alguns llocs de França o Alemanya, podem trobar molts espais on la creació, el *work in progress*, la producció alternativa, té el suport oficial. Això aquí no es troba. Els teatres oficials i comercials són espais consolidats, que tenen una forta injecció econòmica o pressupostària que no deixen un marge per fer créixer o deixar possibilitats a altres col·lectius o realitats creatives que voldrien ser menys productius i més creatius. El concepte «més productiu» o «més creatiu» també el determina l'actitud de la premsa, que difícilment entén el procés creatiu o d'investigació; només entén el producte final, i només entén el producte final si el coneix, si coneix les actrius i els actors, si en comptes de ser Pepito Grillo és Shakespeare. A partir d'aquí, hi ha tota una mena de jerarquització de la cultura que perjudica no només els actors, sinó també els nous creadors, la gent que està intentant buscar una línia d'escriptura dramàtica que sigui interessant, al marge de l'establishment. En aquest sentit, aquest país, està bastant malament.

Hi ha tres o quatre grans xarxes a Europa. Hi ha una de molt gran, formada per sales com el Piccolo Teatro de Milà o el Lliure. És el cartó pedra teatral: autors contemporanis representats milers de vegades, micròfon en mà, coreografies, escenografies boniques a l'estil Àlex Rigola, i multiplicats per vint en tots els països d'Europa. Després hi ha una altra que és la xarxa ITM, que és bastant curiosa, perquè deixa moltes possibilitats als nous espais creatius. És un poti-poti, però estan bastant sensibilitzats amb les noves dramàturgies, amb els nous artistes. No és gaire elitista, i encara que no dóna facilitats, almenys deixa la porta oberta perquè la gent es pugui trobar i puguin buscar nous contactes, nous espais. És la xarxa més important que hi ha.

Semolina Tomic / L'Antic Teatre: — La ITM agrupa a cuarenta y cinco países del mundo. Hay que pagar para hacerte socio. L'Antic ha entrado este año en esta red. Hacen conferencias dos veces al año entre todos estos países, y organizan, cada mes, dos o tres más en diferentes países. Inciden sobre un problema específico o una zona. Por ejemplo, ahora trabajan mucho

sobre los países de los Balcanes. Se dedican al arte independiente. Hay gente que organiza un festival, o crea residencias, e invita a artistas de diferentes países y los junta para que trabajen, por ejemplo, un mes. Luego se presenta la creación. Se dedican mucho a este tipo de investigación y experimentación.

Andreu Morte: — Quiero añadir algo a las palabras de Semolina. Hace unos veinte días me reuní con ellos y les comuniqué el nacimiento de esta especie de red de espacios que es Ultra-zona. Algunos de estos espacios de Barcelona necesitan todavía cuatro o cinco años para que puedan trabajar sin ningún tipo de amenaza exterior. Ya sabéis que Barcelona se siente bastante amenazada arquitectónicamente en muchos espacios. Hay muchos que los han tenido que tirar, que los han cerrado, incluso L'Antic ha estado bajo la picota. Esto no sólo afecta a la creatividad, sino que la creatividad se desarrolla en espacios alternativos donde cada uno de los productivos acaban por dar vida a zonas deprimidas. Y es a partir de ahí donde el ayuntamiento reconoce ese espacio y empieza a exigir un exceso de permisos y de particularidades que, no sé por qué, se piden a estos centros culturales y no se los piden, por ejemplo, a un restaurante paquistaní. Es porque entienden que hace de espacio intersocial. Pero no entienden que espacio intersocial lo es el restaurante paquistaní y también L'Antic, o el Taller 22, o Can Ricard, o el espacio que han cerrado en la Rambla [L'Atelier]. Y eso es un gran peligro.

Hi ha gent que produeix cada any dues coses i hi ha gent que produeix d'una manera més orgànica, com L'Antic. Aquests espais no funcionen amb la demanda de mercat, com els teatres institucionals o els teatres comercials, sinó amb la demanda dels seus creadors. És una demanda orgànica. Això implica una lectura de política de subvencions diferent. Implica que el govern entengui que l'estructura cultural és molt semblant al que serien els ecosistemes, on cada ecosistema ha de tenir un tractament diferent. Per això parlem de moratòria. És a dir, no poden exigir mai les mateixes responsabilitats arquitectòniques a una sala com L'Antic Teatre o a una sala com el Mercat de les Flors. I si féssim un estudi seriós, de ben segur que el Mercat de les Flors incompleix més normatives que L'Antic. Una altra cosa important és el concepte de la subvenció. S'hauria d'anar a un sistema on prevalgui el procés de creació, la permeabilitat dels creadors. Un procés creatiu que no necessàriament s'hagi de fer cada any, sinó cada dos o tres anys. La Generalitat, en aquest moment, ha aconseguit que en comptes de fer una aplicació de subvencions d'una vegada a l'any, com es feia abans i com fa el Ministeri de Cultura, ara ho fa tres o quatre vegades a l'any. Això ajuda a entendre els ritmes de creació. Això també es fa a Europa, i ho fan sobretot els belgues i els holandesos, que són els més avançats.

Un altre punt important és el concepte que els creadors generen xarxes. Podríem parlar d'unes quaranta microxarxes a Europa, en les quals el procés d'intercanvi és fonamental. És un diàleg de creador a creador, on les despeses de producció o les del viatge, en comptes de ser pressupostos rígids (com pot ser en una companyia internacional), entren en un procés de negociació en què les partides es divideixen per serveis fins a arribar al tancament de la producció.

Xavier Padullés: — Aquesta qüestió que ja has assenyalat de la moratòria o l'excepcionalitat cultural és quelcom que s'hauria de reivindicar per a les sales del quart circuit: quines polítiques hauríem d'importar de l'estranger per tenir una més gran visibilitat a Barcelona, a fi que els polítics ens acabin escoltant i acabem tenint una més gran incidència de la que tenim ara?

Andreu Morte: — La primera cosa és invitar-los i formar-los. Avui dia, a les ciutats, hi ha un anar

i venir constant de persones de diferents països, el concepte de ciutat s'ha de reinventar. No podem tenir una ciutat de cop i volta fermada amb un concepte d'unitat lingüística, o d'unitat teatral com ara el Lliure, sinó que hem de reinventar les ciutats. La capacitat de generar nous valors socials o culturals és una cosa important. Això què significa? Que o bé els polítics comencen a entendre el teixit i comencen a reinventar una altra vegada el subsòl cultural, o aquí hi haurà un *gap* cultural, que no serà només un *gap* cultural amb els marginats, amb els barris, com el que tenen a París, sinó que serà un *gap* també amb els mateixos actors culturals, i això és una cosa dura. S'ha de demanar que el polítics baixin una mica «als inferns», perquè s'han quedat a l'òpera sentint mil vegades la Caballé o Shakespeare. I Shakespeare està molt bé, però hi ha altres coses.

Empar Rosselló / Espai Mer: — No ens escolten. Hi ha els grups de poder que abans ha mencionat l'Andreu, però no hi ha una realitat creativa. La creativitat és bona per a tothom, encara que unes coses t'agradin més i unes altres menys. No es poden mantenir el guetos, els *off*. No m'agrada que em diguin *off*, perquè *off* només vol dir que apostes per la llibertat, que adoptes una actitud més combativa i de resistència en front d'un poder. Però realment no ets *off*, perquè potser fa molts anys que hi treballes. Hi ha d'haver més agilitat, les coses han de rodar més: Rigola ha de venir a l'Espai Mer, per exemple; jo he d'anar al Lliure... Però no volen escoltar. Aquesta situació és insostenible.

Xavier Padullés: — Com a conclusió, m'agradaria dir que l'aparició de totes aquestes sales és una realitat des de fa uns quants anys. Una bona part del futur del teatre català ha de passar per aquí. Sense programadors com vosaltres no hi haurien creadors, noves experimentacions. Per una altra banda, el teatre català també necessita regenerar-se generacionalment. Esteu fent una tasca molt valuosa de foment de la nova escena. Una de les qüestions pendents és si us heu d'associar com a plataforma o coordinadora. Per acabar, vull dir que davant d'una cartellera cada cop més homogeneïtzada i globalitzada, aquestes altres sales presenten una gran varietat cultural, i això permet arribar a una sèrie de veus que d'una altra manera no seria possible. Doneu riquesa i pluralitat a la nostra escena. D'això se'n diu democràcia, encara que s'hagi de fer des de la resistència cultural. El futur de l'escena catalana passa per vosaltres. La resta d'agents socials s'hauran de «mullar» per aquesta regeneració escènica que tots necessitem. Gràcies a tots els presents.